

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 2 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ผู้ศึกษาได้ศึกษาคำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประมวลสาระที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
 - 1.1 ความหมาย แนวคิดและหลักการของการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 1.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและการดำเนินการประกันคุณภาพ
 - 1.3 ประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษา
2. ความหมาย แนวคิด และหลักการเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการประเมินภายนอก
 - 2.1 ความหมายการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมตามวงจรเดมมิ่ง ในการประเมินคุณภาพภายนอก
 - 2.2 ความหมายของการประเมินคุณภาพภายนอก
 - 2.3 หลักการและวัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอก
 - 2.4 ความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก
 - 2.5 ขอบข่ายของการประเมินคุณภาพภายนอก
 - 2.6 มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอกรอบแรกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.7 มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอกรอบสองระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.8 การติดตามการประเมินผล การประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

1.1 ความหมาย แนวคิดและหลักการของการประกันคุณภาพการศึกษา

1.1.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

เข้มทอง สิริแสงเลิศ (2540 : 33) ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ระบบการบริหารงานของโรงเรียนที่ทำให้โรงเรียนสามารถบรรลุถึงมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดไว้

ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้ที่ได้รับการบริการเกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพของโรงเรียน ระบบดังกล่าวประกอบด้วย 3 ระบบย่อย คือ ระบบการวางแผน ระบบการควบคุมคุณภาพ และระบบการทบทวนและปรับปรุงการปฏิบัติงาน

คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2541 : 16) การประกันคุณภาพ หมายถึง ระบบประกันคุณภาพที่เกิดขึ้นในงานประถมศึกษา เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการศึกษาจะบรรลุจุดหมายสำคัญ คือ เด็กได้รับการพัฒนาที่สมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจและสติปัญญาอย่างน้อยในระดับพื้นฐานที่เด็กไทยทุกคนพึงได้รับและมีโอกาสพัฒนาไปจนเต็มศักยภาพของแต่ละคน

สงวน ถักษณะ (2541 : 2) การประกันคุณภาพการศึกษา คือ การวางแผนและการปฏิบัติของหน่วยการผลิตที่มุ่งผลิตสิ่งที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของผู้ใช้ผลผลิต ดังนั้น การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกระบวนการวางแผน และกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบสังคม ให้สังคมเชื่อมั่นว่า จะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตรและตรงความมุ่งหวังของสังคม

กรมสามัญศึกษา (2542ก : 14) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การดำเนินการต่าง ๆ ในกระบวนการจัดการศึกษาดังแต่การวางแผนไว้ตั้งแต่ต้นเพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

วารินทร์ สิ้นสูงสุต (2542 : 119) ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่าเป็นกิจกรรมหรือแนวปฏิบัติใด ๆ ที่หากได้ดำเนินการตามระบบและแผนที่ได้วางไว้แล้ว จะทำให้เกิดความมั่นใจว่า จะได้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541 : 25) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าโรงเรียนมีแนวทางจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน และสอดคล้องกับหลักการนโยบาย และจุดเน้นของแผนการศึกษาของรัฐและโรงเรียนได้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวอย่างเป็นธรรม เพื่อคุณภาพการศึกษาที่ดีของผู้เรียนแต่ละคนและทุกคน

วิรุฬห์ แสงงาม (2543 : 14) ได้ให้ความหมาย การประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่าเป็นกิจกรรมหรือแนวปฏิบัติที่เมื่อโรงเรียนดำเนินการตามกระบวนการหรือแผนที่วางไว้แล้วจะสร้างความมั่นใจให้ชุมชนและสังคมว่า ผลผลิตของการศึกษา คือ นักเรียนได้มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์และคาดหวัง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541ข : 2) การประกันคุณภาพ การศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อ พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ และศิริกร วรณเสียร (2544 : 23) ได้นิยามคำว่า การประกันคุณภาพ การศึกษาว่า เป็นการประกันคุณภาพของกระบวนการบริหาร และการให้บริการทางการศึกษา ซึ่ง จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพขั้นต่ำที่กำหนดหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการให้หลักประกันต่อสาธารณชนว่าสถาบันการศึกษาจะพยายาม ทำหน้าที่อย่างดีที่สุดเพื่อให้ผู้เรียนที่จบออกมามีคุณภาพ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546 : 28) กำหนดว่า การ ประกันคุณภาพการศึกษา คือ การวางแผนและการปฏิบัติของหน่วยผลิตที่มุ่งจะผลิตสิ่งที่มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ดังนั้น การประกันคุณภาพทางการศึกษา จึงเป็นกระบวนการ วางแผนและกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบจัดการศึกษา ที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่า จะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตร และ ตรงกับความมุ่งหวังของสังคม

ความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการที่จะยก มาตรฐานของโรงเรียนให้ได้ คุณภาพมาตรฐาน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้ข้อมูล คุณภาพของโรงเรียน เพื่อรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้ทุกฝ่ายร่วมกันสนับสนุนการพัฒนา โรงเรียนให้ได้ผู้เรียนตามที่กำหนดไว้

1.1.2 แนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษา

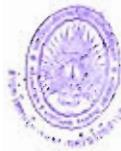
การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและ สังคมมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ระบุว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา ที่รัฐต้องจัดอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ชัดเจนในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาที่ให้มีระบบ ประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาซึ่งประกอบด้วยระบบการ ประกันคุณภาพการศึกษา จัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และระบบประกันคุณภาพ การศึกษาภายนอกในหน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาและ ให้ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและ

เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกและให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ อย่างน้อยหนึ่งครั้งใน 5 ปี โดยสถานศึกษา บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องให้ข้อมูลเพิ่มเติม และในกรณีที่ผลการประเมินของสถานศึกษาใดไม่ผ่าน ตามเกณฑ์ที่กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาให้ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไข การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่า สถานศึกษาจะสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมต้องการ และสืบเนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการ ได้กระจ่ายบทบาทการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ จัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้เป็นที่เชื่อมั่นและพอใจของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ซึ่งหน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงาน และตรวจสอบผลการดำเนินงาน เพื่อให้การจัดการศึกษา และผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : มาตรา 47-51)

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาที่ช่วยสร้างความพึงพอใจและความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่า ผู้เรียนที่จบการศึกษาจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยมีแนวคิดหลัก (กรมสามัญศึกษา, 2542 : 5-6) ดังนี้

1. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา (Children-centered development) เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ทั้งปวง และยึดประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความเชื่อว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต
2. การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการ (School-based management : SBM) เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้โรงเรียนมีอำนาจในการตัดสินใจ บริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการผลิตที่สามารถสร้างผลผลิต คือ ผู้เรียนให้มีคุณภาพที่ดี
3. การมีส่วนร่วมและการร่วมคิดร่วมทำ (Participation & collaboration) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้การศึกษาเป็นแหล่งของสาธารณชนที่ทุกคนทุกส่วนของสังคม ต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับบุคคลทุกคนและกับสังคมโดยส่วนรวม การศึกษาจึงเป็นเรื่องของทุกคน (All for education) โดยแนวคิดนี้เชื่อว่าการให้ทุกคนทุกส่วนของ

สังคมมีส่วนร่วมคิด และร่วมดำเนินการในการจัดการศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมิน และประกันคุณภาพการศึกษาจะทำให้เกิดความรู้สึกรู้สึกมีความเป็นเจ้าของ

4. การกระจายอำนาจทางการศึกษา (Decentralization of education) เป็นแนวคิดที่มุ่งกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ให้กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา (Stakeholders) ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม แนวความคิดนี้เชื่อว่าการกระจายอำนาจทางการศึกษา ให้กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษามากขึ้น

5. การแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้สถานศึกษาแสดงความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษา (Authorities) ต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ได้มาตรฐานซึ่งผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและหน่วยงานต้นสังกัดสามารถตรวจสอบได้ เพื่อเป็นหลักประกันและสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมได้อย่างแท้จริง

1.1.3 หลักการของการประกันคุณภาพการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 1-4) ได้ให้เหตุผลถึงความจำเป็นหลายประการที่ทำให้สถานศึกษาต้องดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้ กระแสโลกาภิวัตน์ ในกระแสโลกาภิวัตน์ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมของประเทศไทย ก้าวไปสู่ระบบเทคโนโลยี มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ การแข่งขันอย่างรุนแรงนี้ ทำให้หลายประเทศหันมาสนใจในการพัฒนาคุณภาพแรงงานภาคอุตสาหกรรม เช่นเดียวกับภาคอุตสาหกรรมในประเทศไทย เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะอย่างเพียงพอในการใช้ และควบคุมเทคโนโลยีในการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ระบบการศึกษาไทยจะต้องได้รับการปรับปรุง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ และความต้องการภาคธุรกิจอุตสาหกรรม ปัจจุบันวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปของคนไทยอันมีอิทธิพลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้คนไทยรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้กว้างขวางขึ้น เทคโนโลยีสารสนเทศได้นำเสนอโอกาส และทางเลือกให้บุคคลได้เรียนรู้จากหลายช่องทางและหลายรูปแบบ ของวิธีเรียนที่ยืดหยุ่นทั้งเวลาและสถานที่ตลอดจนสามารถเรียนรู้ และรู้ข้อมูลได้อย่างต่อเนื่องตามความสนใจของตนเอง การเรียนรู้เกิดจากการจัดการศึกษาได้ดีจริงในสถานศึกษา โดยเรียนจากสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาที่นำเสนอความรู้หลากหลาย และเรียนจากสิ่งที่เป็นจริงในสังคม ผู้เรียนจะกลายเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และสร้างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อตั้งสมประสงค์และเพื่อการศึกษาหาความรู้ตลอดชีวิต ผลกระทบเหล่านี้ทำให้มีความจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะการเรียนการสอนแนวใหม่ และมีการเทียบมาตรฐานและรับรองคุณภาพอย่างมีระบบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับแนวทาง

การจัดการศึกษาไว้หลายมาตรา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรา 43 ได้ระบุว่ารัฐจะต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปีอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและไม่เก็บค่าใช้จ่ายรวมทั้งมาตรา 81 ระบุให้รัฐต้องจัดการศึกษา อบรมและสนับสนุนให้จัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้ และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้อง พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติเป็นต้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายหลักทางด้านการศึกษาลับแรกของประเทศไทยที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลอย่างกว้างขวาง

การประกันคุณภาพการศึกษามีหลักการที่นักวิชาการให้หลักการไว้ ดังนี้

อ่ำรุ่ง จันทวนิช (2540 : 128) ได้ให้หลักการในการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ดังนี้ การสร้างความมั่นใจและความพึงพอใจในคุณภาพการศึกษา การมีส่วนร่วมในการดำเนินการศึกษาของทุกฝ่ายทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ ความร่วมมือทางวิชาการขององค์กร บุคลากรในพื้นที่การดำเนินงานเน้นคุณภาพในการปฏิบัติงานทุกระดับและทุกขั้นตอน มีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน มีการรายงานผลสู่สาธารณชน

สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย (2542 : 151) ได้ให้หลักการในการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้ รัฐบาลจะออกอำนาจการกำหนดนโยบายการบริหาร งานวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและทรัพยากรในเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียนทุกระดับและทุกประเภทรัฐสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบในการจัดการศึกษา รัฐจะต้องจัดให้มีการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีระบบการตรวจสอบและแทรกแซงคุณภาพ และระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ (2542 : 3) หลักการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ดังนี้

1. การสร้างความมั่นใจและความพึงพอใจในคุณภาพการศึกษา
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการศึกษาของทุกฝ่ายทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ
3. ความร่วมมือทางวิชาการขององค์กร บุคลากรในพื้นที่
4. การดำเนินงานเน้นคุณภาพในการปฏิบัติงานทุกระดับ ทุกขั้นตอน
5. การดำเนินงานสามารถติดตามตรวจสอบได้
6. การรายงานสู่สาธารณชนและผู้เกี่ยวข้อง

จากที่นักวิชาการหลายท่านดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักการประกันคุณภาพการศึกษา มีดังนี้

1. การสร้างความมั่นใจและความพึงพอใจในคุณภาพการศึกษา

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาของทุกฝ่ายทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ การดำเนินงาน การติดตาม การตรวจสอบและเน้นคุณภาพในการปฏิบัติงานทุกระดับ ทุกขั้นตอน

3. รัฐกระจายอำนาจการกำหนดนโยบายการบริหารงานวิชาการ งบประมาณบุคลากร และทรัพยากรในเขตพื้นที่การศึกษา

4. ระบบการประเมินทั้งภายในและภายนอก

5. การรายงานสู่สาธารณชนและผู้เกี่ยวข้อง

โรงเรียนที่มีระบบการประกันคุณภาพเป็นการรับประกันระบบการบริหารคุณภาพขององค์กร เป็นการสร้างความมั่นใจว่าผลผลิตเมื่อออกมาจากกระบวนการแล้ว จะมีคุณภาพที่ดีตรงตามความต้องการของลูกค้า (วราภรณ์ หุรินไชยสง. 2545 : 28 ; อ้างอิงจาก สปช. 2541)

1.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและการดำเนินการประกันคุณภาพ

1.2.1 ระบบประกันคุณภาพการศึกษายกในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 17) ได้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษายกในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยการพัฒนาที่สำคัญ 3 ส่วน ที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน คือ 1. ระบบการควบคุมคุณภาพการศึกษา 2. ระบบการตรวจสอบและแทรกแซงคุณภาพการศึกษา 3. ระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งแต่ละระบบมีสาระสำคัญดังนี้ (เฉลิม พิกอ่อน. 2542 : 3-5)

1. ระบบควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality control) เป็นกระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงาน เพื่อเข้าสู่คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

1.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา (Education standard) เป็นการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ด้านผลผลิต (Output) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านปัจจัย (Input) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพ และนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาเป็นการพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาดังต่าง ๆ ที่มีคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาเป็นการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน โดยเกี่ยวข้องทุกระดับมุ่งเน้นระบบและกลไกการปฏิบัติงานตามแผน ติดตาม กำกับ การดำเนินงานอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นโดยพัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนทุกองค์ประกอบทางการศึกษาที่มีผลต่อคุณภาพ ดังนี้

1.2.1 การพัฒนาครูเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ

1.2.2 การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ

1.2.3 การพัฒนาศึกษานิเทศก์เข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ

1.2.4 การพัฒนาผู้บริหารการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ

1.2.5 การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ

2. การตรวจสอบและแทรกแซงคุณภาพการศึกษา (Quality audit and intervention) เป็นแนวดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ (Information) ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ

2.1 การติดตามและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน (Internal quality audit) เป็นการประเมินความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยโรงเรียนดำเนินการประเมินตนเอง เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา แล้วจัดทำรายงานผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2 สาธารณชนการติดตามและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายนอก (External quality audit) เป็นการดำเนินงานขององค์กร หรือหน่วยงานภายนอกของโรงเรียนในระดับจังหวัดร่วมกับเขตการศึกษา เพื่อติดตามและตรวจสอบระบบควบคุมคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

2.3 จัดทำรายงานผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สาธารณชน การกำหนดมาตรการ การปรับปรุงและแทรกแซงคุณภาพการศึกษา สำหรับโรงเรียนที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด (Quality improvement and intervention) เป็นการดำเนินงานของหน่วยงานระดับกรม เขตการศึกษาและจังหวัด โดยใช้มาตรการต่าง ๆ ในการปรับปรุงและแทรกแซง คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่กำหนด

3. ระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา (Quality assessment) เป็นแนวดำเนินการในการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา การทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยหน่วยงานภายนอก (External school review) เป็นการดำเนินงานของหน่วยงานภายนอกโรงเรียน ระดับจังหวัด ร่วมกับเขตการศึกษาเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเกี่ยวกับจุดเด่นจุดด้อย และความพร้อมก่อนที่จะดำเนินการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน (Accreditation) เป็นการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ (สคม.) รับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในระดับกระทรวงและระดับชาติ

ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
6. การประเมินคุณภาพการศึกษา
7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
8. การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

1.2.2 การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 54) ได้กล่าวถึงบทบาทของสถานศึกษามีการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. สร้างวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. สร้างความตระหนักในเรื่องคุณภาพ โดยสร้างวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในจิตสำนึกของทุกคนในสถานศึกษา
3. จัดทำธรรมนูญโรงเรียนโดยกำหนดเป้าหมาย และสร้างพันธกิจร่วมกันภายในกำหนดเวลาที่แน่นอน
4. จัดทำแผนยุทธศาสตร์
5. กำหนดดัชนีความสำเร็จของบุคลากรทุกระดับและทุกคน
6. ทำแผนให้เกิดผลทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพโดยจัดทำคู่มือการดำเนินงานสำหรับทุกคน
7. ติดตาม กำกับ การดำเนินงานโดยให้มีการประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
8. เปลี่ยนพฤติกรรมการสอน โดยเน้นให้นักเรียนรู้วิธีการเรียน และสร้างความรู้ด้วยตนเอง
9. มีระบบข้อมูลสารสนเทศของนักเรียน ครูเป็นรายบุคคล ทั้งในเชิงกายภาพและ

คุณภาพที่เป็นปัจจัยและสะดวกแก่การนำไปใช้

10. ร่วมมือกับคณะกรรมการตรวจสอบภายนอกและใช้กระบวนการตรวจสอบภายนอกให้เกิดประโยชน์กับโรงเรียนสูงสุดในทุกด้าน

11. ใช้กระบวนการประเมินตนเองและการตรวจสอบภายนอก เพื่อทบทวนคุณภาพประสิทธิภาพของการดำเนินงานที่ผ่านมาทุกปี หรือทุก 3-5 ปี ส่งเสริมจุดเด่นของโรงเรียนและพัฒนาปรับปรุง จุดอ่อน/จุดบกพร่องที่ยังเหลืออยู่ โดยขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

12. รายงานต่อสาธารณชนและต้นสังกัด เพื่อประกาศความสำเร็จของโรงเรียนและเพื่อขอการสนับสนุนร่วมมือในปีต่อไปและระยะต่อไป บริหารโดยใช้วงจรพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดเป้าหมายใหม่ให้สูง ขึ้นเมื่อครบวงจรเดิมของการปฏิบัติบรรลุเป้าหมายแล้ว

จากการศึกษาการดำเนินประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สรุปขั้นตอนหรือตามกระบวนการเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การควบคุมและกำหนดเป้าหมายคุณภาพการศึกษา
2. การบริหารจัดการและส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. การตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา
4. การประเมินและรายงานคุณภาพการศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

โครงสร้างมาตรฐานโรงเรียนที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐาน

การศึกษาในปัจจุบัน ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน คือ

1. มาตรฐานด้านผู้เรียน
2. มาตรฐานด้านกระบวนการ
3. มาตรฐานด้านปัจจัย

1.3 ประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษา

1.3.1 การประเมินคุณภาพภายนอก จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม นับตั้งแต่ผู้เรียน สถานศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ เรียนในสิ่งที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด เรียนจากประสบการณ์จริง คิดเป็น ทำเป็น มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดี คนเก่งและเรียนรู้อย่างมีความสุข

1.3.2 พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน จะมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษา การพัฒนาการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการประเมินและพัฒนาสถานศึกษา รวมทั้งได้รับข้อมูลจากผลการประเมินภายนอก

1.3.3 สถานศึกษามีการประเมินภายนอกเพื่อกระตุ้นให้สถานศึกษามีการทบทวนและปรับปรุงการประเมินภายในของตนเอง ได้รับคำแนะนำจากผู้ประเมินในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสามารถใช้ผลการประเมินเพื่อขอรับความช่วยเหลือทางวิชาการและการสนับสนุนด้านงบประมาณต่อไป

1.3.4 หน่วยงานที่กำกับดูแล ทั้งในระดับเขตพื้นที่และในส่วนกลาง จะได้ข้อมูลประกอบการพัฒนาโยบายและแผน การตัดสินใจและการสนับสนุนได้ถูกต้องตรงตามสภาพและความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา

1.3.5 สังคมและประเทศชาติ ได้การศึกษาที่มีคุณภาพ ได้สมาชิกที่มีคุณภาพนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เสริมสร้างศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ (รุ่ง แก้วแดง, 2544 : 130-131)

2. ความหมาย แนวคิด และหลักการเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการประเมินภายนอก

2.1 ความหมายการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมตามวงจรเดมมิง ในการประเมินคุณภาพภายนอก

2.1.1 ความหมายของการบริหาร

ชาญชัย อัจฉินสมาจาร (2540 : 39) สรุปว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานร่วมกัน การช่วยให้ตระหนักในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา การให้บริการแก่สังคม การมาเกี่ยวข้องกับมนุษย์ และการใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์มากที่สุดสำหรับการศึกษา

วิโรจน์ สารรัตนะ (2545 : 3) การบริหาร เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญคือการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

ธงชัย สันติวงษ์ (2539 : 11) การบริหาร คือการทำให้งานต่าง ๆ ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้นำ

สมยศ นาวิการ (2544 : 1) การบริหาร คือ กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุมทรัพยากรขององค์การ เพื่อบรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารหมายถึง กระบวนการดำเนินงานร่วมกันของบุคคลในองค์การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2.1.2 ความหมายของการจัดการ

ธงชัย สันติวงษ์ (2540 : 1) การจัดการ หมายถึง ภารกิจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคน ที่เรียกว่าผู้บริหารที่เข้ามาทำหน้าที่ประสานให้การทำงานของบุคคลที่ต่างฝ่ายต่างทำ และ

ไม่อาจประสบผลสำเร็จจากการแยกกันทำให้สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี

วิรัช วิรัชนิการวรรณ (2544 : 19) การจัดการ หมายถึง การปฏิบัติงาน กิจกรรมหรือขั้นตอนทั้งหลาย ที่นักบริหารนำมาใช้ในหน่วยงาน นักวิชาการจำนวนมากมองการจัดการในลักษณะที่เป็นกระบวนการ โดยเรียกว่า กระบวนการจัดการ

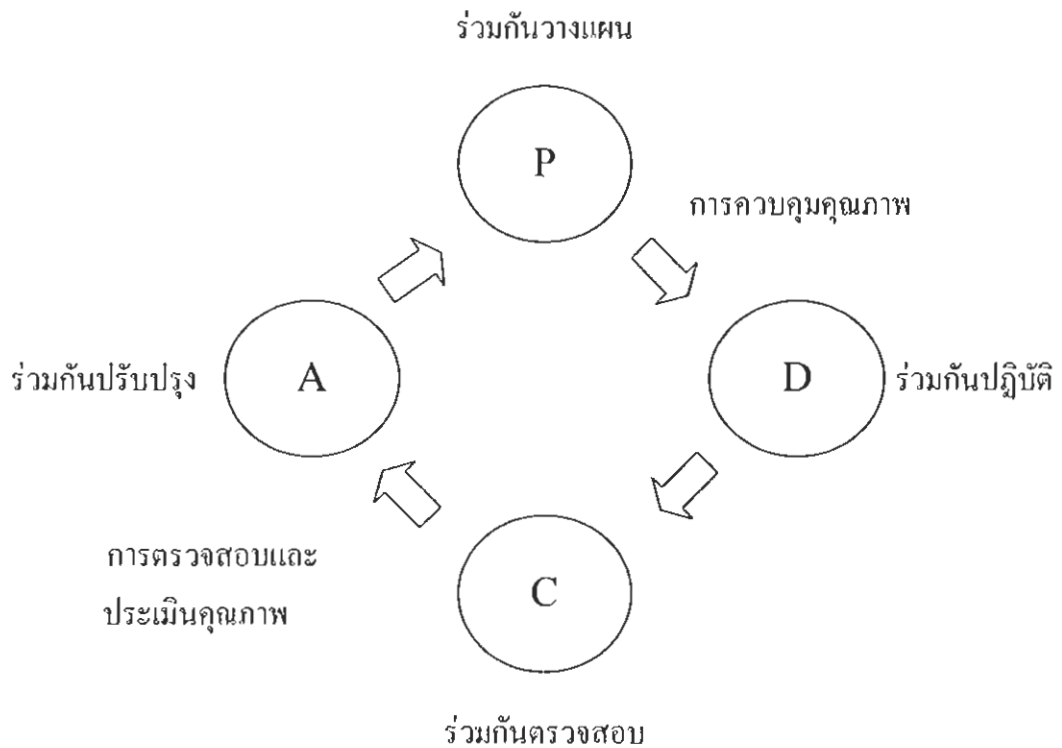
มนัส บุญวงศ์ (2538 : 4) การจัดการ เป็นกระบวนการบริหารงานใด ๆ ขององค์การที่ต้องการกำไร โดยผู้จัดการจะต้องทำให้องค์การบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้้องค์การอยู่รอดในสภาพแวดล้อมที่ดำรงอยู่ ซึ่งอยู่ในระบบการแข่งขันการจัดการ (Management) จึงมักใช้ในองค์การธุรกิจหรือองค์การที่มุ่งหวังผลกำไร

จากความหมายที่นักการศึกษาให้ไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารหมายถึง กระบวนการดำเนินงานร่วมกันของบุคคลให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้และการจัดการ หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหาร ที่ทำหน้าที่ประสานงานให้องค์การบรรลุเป้าหมาย และการบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานร่วมกันของผู้บริหาร ที่ทำหน้าที่ประสานงานให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

การบริหารงานเป็นกระบวนการดำเนินการ ให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่ต้องการ ซึ่งประกอบด้วยการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การลงมือทำ (Do or implementation) และการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน หรือประเมิน (Check or evaluation) และการปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (Action or adjust) หรือเรียกว่า วงจรการบริหาร PDCA ขั้นตอนการวางแผน (Plan) สถานศึกษาต้องมีการกำหนดหรือวางแผนการทำงานที่จะทำให้นักเรียนภายในสถานศึกษาเกิดจิตสำนึกที่จะทำการประเมินตนเอง มีความรู้ที่จะทำการประเมินผลภายในเป็นการทำงานร่วมกัน และมีการประเมินสภาพบริบทของสถานศึกษาขั้นการปฏิบัติ (Do) สถานศึกษามีการลงมือปฏิบัติงานที่ตนเองรับผิดชอบตามแผนงานที่กำหนด และมีการตรวจสอบการทำงานในขั้นตอนนี้ไปในตัวการประเมินหรือการตรวจสอบการทำงาน (Check) สถานศึกษามีการวางแผนการประเมินภายในอย่างเป็นทางการและเป็นระบบ การปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (Action) สถานศึกษา นำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงานในจุดที่ยังดำเนินการ ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โดยการเผยแพร่ผลการประเมินให้ทุกฝ่ายทราบ วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง หาสาเหตุของปัญหา หาวิธีการแก้ไข นำวิธีการแก้ไขไปปฏิบัติจริง แล้วตรวจสอบผลการดำเนินงานอีกครั้ง

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 6 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหาร

สถานศึกษาในฐานะหน่วยงานต้นสังกัด และผู้บริหารการศึกษาในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา
ควรดำเนินการเพื่อให้เกิดการประเมินองค์กรหรือสถาบันการศึกษาดังแผนผังวงจร
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 10) ดังนี้

ภาพประกอบ 2 แนวคิดของ เดมมิง (Edward Demming) ระบบวงจร PDCA

จากแผนข้างต้นแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ของวงจรดำเนินงาน ว่าเริ่มจากการวางแผน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงนำไปปฏิบัติ ในระหว่างที่ปฏิบัติตามแผน จำเป็นต้องมีการตรวจสอบประเมินผลอยู่ตลอดเวลาว่า ได้ผลตาม วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง หากพบปัญหาควร ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ จะเห็นได้ว่า การบริหารงานที่เป็นระบบการประเมินผลภายในจะเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงาน ซึ่งการ ประเมินผลการดำเนินงานเข้ามามีส่วนช่วยในการทำให้ผู้ปฏิบัติงานทราบผลการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อยของการปฏิบัติงาน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานจึงมีความ จำเป็นในการที่จะต้องมีความรู้และความสามารถในการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง เพื่อ นำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ

เพื่อให้สถานศึกษามีการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาการทำงาน การสร้างมาตรการจูงใจ และจัดให้มีระบบประเมินโรงเรียน และรายงานความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้ ด้านการสอนและการควบคุมคุณภาพ โดยเฉพาะในด้านการควบคุมคุณภาพนั้น จัดให้มีระบบโรงเรียนประเมินตนเองและการประเมินจากบุคคลภายนอก ดังที่ อุดมย์ ภักดีเตล็บ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานและปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัญหาจากการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาคือ ขาดการวางแผน ขาดการประเมินผลการปฏิบัติงานและ สุนน บริสุทธิ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการบริหารและปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการบริหารของโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร พบว่า ผู้บริหารมอบหมายงานตามความเหมาะสม และรับฟังความคิดเห็นในที่ประชุม การเป็นผู้นำ ผู้บริหารและหัวหน้างานวิชาการเป็นผู้นิเทศ โดยกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม การควบคุมงาน มีการตรวจสอบวัตถุประสงค์ เมื่อผลงานต่ำกว่าเกณฑ์

2.1.3 ความหมายของความพร้อม

พูนศรี ดันติวิวัฒน์ (2538 : 7) ให้ความหมายของคำว่า ความพร้อม หมายถึงความคล่องตัวในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2535 : 81) ให้ความหมายของคำว่า ความพร้อม (Readiness) เป็นสถานะของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผล ซึ่งความพร้อม (Readiness) นี้จะขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ (Maturity) ทางร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ นอกจากนี้ความพร้อมเป็นปัจจัยในการเรียนรู้ ยังขึ้นอยู่กับ การฝึกฝนเตรียมตัวตลอดถึงความสนใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งนั้น

จันทร์ธานี สงวนนาม (2545 : 225) ให้ความหมายของความพร้อมว่า เปรียบเสมือนความสามารถ และความยินดีของคนหรือกลุ่มบุคคลที่จะมีความรับผิดชอบในการกระทำของพฤติกรรมของเขาเองในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน เปรียบได้กับมโนทัศน์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงาน

พรรษา ชุมเกษียร (2541 : 21) ความพร้อม หมายถึง สภาพการณ์หรือคุณสมบัติของผู้กระทำที่มีความกระตือรือร้น ความตั้งใจ มีความคล่องตัวและกระทำอย่างว่องไว

เฉลิมพล หิณทอง (2541 : 21) ความพร้อม หมายถึง สถานการณ์หรือศักยภาพทั้งทางด้านกายภาพ และเจตคติของบุคคล หรือองค์การอันเกิดจากการเตรียมการไว้ล่วงหน้า ในการที่จะกระทำใด ๆ ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เพื่อให้สถานศึกษามีการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้มีการ ประกันคุณภาพการศึกษา โดยการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาการทำงาน การสร้างมาตรฐานการจูงใจ และจัดให้มีระบบประเมินโรงเรียน และรายงานความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้ ด้านการสอนและ การควบคุมคุณภาพ โดยเฉพาะในด้านการควบคุมคุณภาพนั้น จัดให้มีระบบโรงเรียนประเมิน ตนเองและการประเมินจากบุคคลภายนอก ดังที่ อคุลย์ ภักดีเตล็ด (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง การดำเนินงานและปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัญหาจากการดำเนินงานประกัน คุณภาพการศึกษา คือ ขาดการวางแผน ขาดการประเมินผลการปฏิบัติงานและ สุนน บริสุทธิ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการบริหารและปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการบริหารของโรงเรียนที่ได้ มาตรฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร พบว่า ผู้บริหารมอบหมายงานตามความ เหมาะสม และรับฟังความคิดเห็นในที่ประชุม การเป็นผู้นำ ผู้บริหารและหัวหน้างานวิชาการเป็น ผู้นิเทศ โดยกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม การควบคุมงาน มีการตรวจสอบวัตถุประสงค์ เมื่อผลงาน ต่ำกว่าเกณฑ์

2.1.3 ความหมายของความพร้อม

พูนศรี ดันติวัฒน์ (2538 : 7) ให้ความหมายของคำว่า ความพร้อม หมายถึง ความคล่อง ตัวในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2535 : 81) ให้ความหมายของคำว่า ความพร้อม (Readiness) เป็น สภาพของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผล ซึ่งความพร้อม (Readiness) นี้จะขึ้นอยู่กับ วุฒิภาวะ (Maturity) ทางร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ นอกจากนี้ความพร้อมเป็นปัจจัย ในการเรียนรู้ ยังขึ้นอยู่กับ การฝึกฝนเตรียมตัวตลอดถึงความสนใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งนั้น

จันทร์ธานี สงวนนาม (2545 : 225) ให้ความหมายของความพร้อมว่า เปรียบเสมือน ความสามารถ และความยินดีของคนหรือกลุ่มบุคคลที่จะมีความรับผิดชอบในการกระทำของ พฤติกรรมของเขาเองในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน เปรียบได้กับมโนทัศน์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ งาน

พรรษา ชุมเกษียร (2541 : 21) ความพร้อม หมายถึง สภาพการณ์หรือคุณสมบัติของ ผู้กระทำที่มีความกระตือรือร้น ความตั้งใจ มีความคล่องตัวและกระทำอย่างว่องไว

เฉลิมพล พิณฑทอง (2541 : 21) ความพร้อม หมายถึง สถานการณ์หรือศักยภาพทั้งทาง ด้านกายภาพ และเจตคติของบุคคล หรือองค์การอันเกิดจากการเตรียมการไว้ล่วงหน้า ในการที่จะ กระทำใด ๆ ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปความหมายของความพร้อม หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่เรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผลและมีความสามารถ มีความคล่องตัว กระตือรือร้น ตั้งใจ เต็มใจที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปความหมายของการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อม หมายถึง กระบวนการดำเนินงานร่วมกันของบุคคลเพื่อให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้โดย มีการเตรียมตัว มีความต้องการ มีความสนใจ และมีความสามารถในการจัดการศึกษาในด้านการวางแผน การปฏิบัติ ความแผน การตรวจสอบประเมินผลและการปรับปรุงงานด้านปัจจัยหรือทรัพยากรและบุคลากร

2.2 ความหมายของการประเมินคุณภาพภายนอก

มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของการประเมิน (Evaluation) มีดังนี้

ชอนเนริส (ปัญญา ประเสริฐศรี. 2544 : 14 ; อ้างอิงจาก Sournelis. 1977. **Project Evaluation Methodologies and Techniques.**) กล่าวว่า การประเมินหมายถึง การกระทำหรือผลลัพธ์ของการประเมิน (Result of evaluation) โดยพิจารณาและตัดสินคุณค่า คุณภาพความมีนัยสำคัญทั้งจำนวน ระดับหรือเงื่อนไขของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

เวอร์เธนและแซนเดอร์ส (Worthen and Sanders. 1973 : 30-31) ได้ประมวล ความหมายของการประเมินในการศึกษาไว้ 3 แนวคิด คือ

1. แนวคิดแรก เป็นการวัดผลการศึกษา (Educational measurement) ให้ความหมายว่าการประเมินผลเป็นการตัดสินโดยใช้ผลที่ได้จากการวัดผลการศึกษา
2. แนวคิดที่สอง เป็นการตัดสินคุณค่า ให้ความหมายว่า การประเมินเป็นกระบวนการเปรียบเทียบการกระทำกับวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจงว่าได้ผลดีหรือไม่คืออย่างไร
3. แนวคิดที่สาม ให้ความหมายว่า การประเมินเป็นกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อสนเทศเพื่อวิเคราะห์ข้อสนเทศอย่างเป็นระบบและตัดสินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งการตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสม

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2542 : 3) ได้ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า การประเมินหมายถึง การตัดสินคุณค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเป็นกระบวนการที่ให้ได้มาซึ่งสารสนเทศสำหรับการตัดสินคุณค่าของโปรแกรมการศึกษา ผลผลิต กระบวนการ จุดมุ่งหมายของโครงการหรือทางเลือกต่าง ๆ ที่ออกแบบเพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุจุดหมาย

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546 : 3) การประเมินคุณภาพภายนอก คือ การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม การตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยผู้ประเมินภายนอกที่ได้รับการรับรองหน้าที่และอำนาจ

2. เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่น-จุดด้อยของสถานศึกษา เจือปนไขของความสำเริงและสาเหตุของปัญหา
3. เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด
4. เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพ และประกันคุณภาพภายในอย่างค่อเนื่อง
5. เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

2.4 ความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546 : 4-5) กล่าวว่า การประเมินคุณภาพภายนอก มีความสำคัญและมีความหมายต่อสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ดังต่อไปนี้

1. เป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐาน และพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพอย่างต่อเนื่อง
2. เพิ่มความมั่นใจและคุ้มครองประโยชน์ให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ได้จัดการศึกษา มุ่งสู่คุณภาพมาตรฐานการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุขเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
3. สถานศึกษาและหน่วยงานที่กำกับดูแล เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนท้องถิ่น มีข้อมูลที่จะช่วยตัดสินใจในการวางแผน และดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายมีข้อมูลสำคัญในภาพรวมเกี่ยวกับคุณภาพของสถานศึกษาทุกระดับทุกสังกัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแนวนโยบายทางการศึกษา และการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ขอบข่ายของการประเมินคุณภาพภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546 : 5) ได้กล่าวถึง ขอบข่ายของการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรก สำหรับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้

1. กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอก ประกอบด้วย

1.1 ก่อนการตรวจเยี่ยม

1.2 ระหว่างการตรวจเยี่ยม

1.3 หลังการตรวจเยี่ยม

การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และศึกษาเอกสารและหลักฐานที่ใช้ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งอาจใช้เครื่องมืออื่น ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามความจำเป็น

2. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ บุคลากรของสถานศึกษา คือ เจ้าของ ผู้บริหาร ครู-ผู้สอน และบุคลากรอื่นของสถานศึกษา นักเรียน กรรมการสถานศึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน ชาวบ้าน ผู้ประกอบการหรือผู้แทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.6 มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอกรอบแรก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก เริ่มตั้งแต่ 20 สิงหาคม 2542 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นจุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษา ช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพ และประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ค่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน มีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ ซึ่งจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด 36,637 โรงเรียน สถานศึกษาที่ส่งรายงานการประเมินตนเอง 14,580 โรงเรียน จำนวนสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินแล้ว 12,039 โรงเรียน จำนวนสถานศึกษาที่รอรับการประเมิน 2,541 โรงเรียน จำนวนสถานศึกษาที่ยังไม่รับการประเมิน 24,598 โรงเรียน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547 : ออนไลน์) และสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีสถานศึกษาทั้งหมด 222 โรงเรียน ได้รับการประเมินภายนอก 93 โรงเรียน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีสถานศึกษาทั้งหมด 207 โรงเรียน และได้รับการประเมินภายนอก 115 โรงเรียน

เกณฑ์ในการพิจารณาและระดับที่ใช้ในการตัดสินคุณภาพกำหนดเพียง 3 ระดับ มีความหมาย ดังนี้

ระดับ 3 ดี ผลการประเมินได้มาตรฐานคุณภาพในระดับดี

ระดับ 2 พอใช้ ผลการประเมินได้มาตรฐานคุณภาพในระดับพอใช้ หรือได้ผลต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานแต่มีร่องรอยความพยายาม

ระดับ 1 ควรปรับปรุง ผลการประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ ไม่ผ่านเกณฑ์และไม่มีร่องรอยการปฏิบัติ (Attempt) โดยอาจมีหรือไม่มีร่องรอยของความตระหนัก (Awareness)

รายละเอียดการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547 : ออนไลน์) มีดังต่อไปนี้

การประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษามีทั้งหมด 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน
คือ

1. มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 7 มาตรฐาน 22 ตัวบ่งชี้
2. มาตรฐานด้านกระบวนการ มี 3 มาตรฐาน 21 ตัวบ่งชี้
3. มาตรฐานด้านปัจจัย มี 4 มาตรฐาน 10 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
ตัวบ่งชี้

1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา
2. ซื่อสัตย์ สุจริต (และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ สำหรับระดับอาชีวศึกษา)
3. มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม
4. ประหยัด (ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า)

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์
คิดใคร่ครวญ และมีวิสัยทัศน์

ตัวบ่งชี้

1. สามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและมีความคิดรวบยอด
2. สามารถประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี-ข้อเสีย ความถูก-ผิดระบุเหตุผล ค้นหา คำตอบ เลือกวิธีและมีประสิทธิภาพ ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างสันติและมีความถูกต้องเหมาะสม

3. มีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามหลักสูตร
ตัวบ่งชี้

1. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้/กลุ่มวิชา/หมวดวิชาที่สำคัญไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ (คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สังคมศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และวิชาเฉพาะสาขา สำหรับอาชีวศึกษา)

2. มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง
อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้

1. มีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล
2. รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา

3. สามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง
 มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมี
 เจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้

1. สามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนและผลงานมีประสิทธิภาพ
2. ขยัน อดทน สะท้อนรอบคอบในการทำงาน พัฒนางาน สามารถทำงานอย่างมีความสุข และ
 ภูมิใจในผลงานของตนเอง
3. สามารถทำงานเป็นทีม (ช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เอาเปรียบ ให้ความร่วมมือ ยอมรับฟังความคิดเห็น
 และความสามารถของผู้อื่น ร่วมรับผิดชอบ ร่วมกลุ่ม)

4. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้

1. มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน
2. มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน
3. ร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู เพื่อน และบุคคลทั่วไป
4. รู้จักดูแลสุขภาพและป้องกันตัวเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ
5. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา ไม่เสพย์สิ่งเสพติดและ
 ปลอดจากสิ่งมอมเมา

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ตัวบ่งชี้

1. มีความชื่นชมและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

มาตรฐานด้านกระบวนการมี 3 มาตรฐาน 21 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบ
 วงจรไว้บรรรลุเป้าหมายการศึกษา

ตัวบ่งชี้

1. มีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารชัดเจน
2. มีปรัชญา แผนพัฒนา/ธรรมนูญสถานศึกษา แผนการดำเนินงานของสถานศึกษาและตัวชี้วัด
 ความสำเร็จ
3. มีการปฏิบัติตามแผน
4. มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลเปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง
5. มีระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน ถูกต้อง ครบถ้วนความต้องการและทันต่อการใช้งาน
6. มีการบันทึกและรายงานผลการประเมิน
7. มีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงงาน

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้

1. ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ลึกกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา
2. มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็น

ความสำคัญของการจัดการศึกษาร่วมกัน

3. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
4. ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์และคิด

สร้างสรรค์

3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบ

และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียน

การสอน

5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน
6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้ง

ด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา

7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่นและความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน
8. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
9. มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตนเองและมีความกระตือรือร้นในการ ไปเรียน

มาตรฐานด้านปัจจัยมี 4 มาตรฐาน 10 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ

ตัวบ่งชี้

1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันการเปลี่ยนแปลง
2. ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์และเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง
3. ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

1. ครูต้องรู้เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา

2. ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ครูมีความรู้ ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอน และการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพ

มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ
ตัวบ่งชี้

1. ครูมีความถนัด/เชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติ
2. มีจำนวนครูตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 25 มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้
ตัวบ่งชี้

1. มีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น
2. มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

จากการที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้มีการประเมินสถานศึกษานำร่อง 218 แห่งใน 5 ภูมิภาค คือภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ การประเมินโรงเรียนดังกล่าวส่วนใหญ่เป็น โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กตามลำดับ ผลการประเมินภายนอกรอบแรกมี 14 มาตรฐานแบ่งผลการประเมินเป็น 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการและด้านปัจจัย พบว่า มาตรฐานด้านผู้เรียนที่ควรปรับปรุงและพัฒนาโดยเร็ว คือ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ซึ่งผลการประเมินในมาตรฐานที่ 4 มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานด้านครูและผู้บริหาร กล่าวคือเมื่อการบริหารในมาตรฐานที่ 18 เรื่องการจัดกิจกรรม และการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับพอใช้ ย่อมส่งผลให้มาตรฐานด้านครู มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับพอใช้เช่นกัน และจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ในระดับดีทั้งประเทศ เพื่อก้าวไปสู่การปฏิรูปการศึกษาของประเทศให้ดียิ่งขึ้น ควรต้องปรับปรุงพัฒนาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอนและด้านนักเรียนให้สอดคล้องกัน (สรุปผลการวิเคราะห์ ผลการประเมินสถานศึกษานำร่องจำนวน 218 แห่ง ที่เข้ารับการประเมิน ปี พ.ศ. 2544)

2.7 มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอกกรอบสอง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546 : 91-98) การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ 2 ซึ่งเพิ่มจากเดิม 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ เป็นมาตรฐานการศึกษามีทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบแรก ด้านผู้เรียนมี 7 มาตรฐาน 22 ตัวบ่งชี้ ด้านกระบวนการมี 3 มาตรฐาน 21 ตัวบ่งชี้ และด้านปัจจัยมี 4 มาตรฐาน 10 ตัวบ่งชี้

ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ 2 มีมาตรฐานการศึกษา 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน มี 12 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ เน้นพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถตามศักยภาพ และมีความสุข

2. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ มี 6 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้ เน้นในด้านกระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย มี 9 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ เป็นการกำหนดคุณลักษณะหรือสภาพความพร้อมของผู้บริหาร ครู หลักสูตร อาคารสถานที่และชุมชน

มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 12 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ ซึ่งเป็นมาตรฐานที่กล่าวไว้ในกรอบประเมินคุณภาพภายนอกกรอบแรก คือ มาตรฐานที่ 1, 4, 5, 6, 9, 10 และ 12 จึงกล่าวเฉพาะมาตรฐานที่ประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ 2 เพิ่มเติม สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546 : 91-98) ดังนี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย

ตัวบ่งชี้

1. เคารพและรับฟังคำแนะนำของพ่อแม่ ญาติและผู้ใหญ่
2. รักษาสิทธิเสรีภาพของตนเองและเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
3. มีความรู้และปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่เป็นปัญหาของสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. ร่วมกิจกรรมในการพัฒนาสถานศึกษาและท้องถิ่นรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ตัวบ่งชี้

1. รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบต่อตนเองและต่อสังคมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม

2. ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและมีส่วนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
3. ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนเห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ศิลปวัฒนธรรมที่งดงามของไทย

ตัวบ่งชี้

1. รู้จักท้องถิ่น รักและร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. มีความรู้ ความเข้าใจภูมิปัญญาไทย โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาใช้ได้
3. ชื่นชมและสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีที่งดงามของท้องถิ่นและของไทย

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนรู้จักตนเอง ทั้งตนเองได้ มีบุคลิกภาพที่ดี

ตัวบ่งชี้

1. รู้ถึงความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ข้อดี ข้อด้อยของตนเองและพยายามปรับปรุงตนเอง

2. เป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น
3. รู้กาลเทศะในการใช้คำพูด ภิรียมารยาทและการแต่งกาย
4. สามารถกำหนดเป้าหมาย แนวทาง คัดสนใจและแก้ปัญหาของตนเองได้

มาตรฐานที่ 11 ผู้เรียนปลอดจากสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมอมเมา

ตัวบ่งชี้

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา
2. ไม่เสพสิ่งเสพติดและปลอดจากสิ่งมอมเมาและไม่แสวงหาผลประโยชน์
3. มีความชื่นชมและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

มาตรฐานด้านกระบวนการมี 6 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้ ซึ่งเป็นมาตรฐานที่กล่าวไว้ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก คือ มาตรฐานที่ 13 ,14 และ 18 จึงกล่าวเฉพาะมาตรฐานที่ประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 2 เพิ่มเติม ดังนี้

มาตรฐานด้านกระบวนการ

มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้

1. จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เป็นระเบียบ ปลอดภัย
2. จัดระบบป้องกันให้สถานศึกษาปลอดจากสารพิษ สิ่งเสพติด อาชญากรรมและอบายมุข
3. จัดระบบสาธารณสุขปลอดภัย
4. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครู และบุคลากรอย่างเพียงพอ และจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร/ครู ตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

ตัวบ่งชี้

1. จัดครูเข้าสอนตรงตามสาขาหรือความถนัด หรือความรู้ความสามารถ
2. ครูได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับเรื่องที่ใช้สอนหรือปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลง
3. ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้

1. มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
2. มีการจัดแนวการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียน/ท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ให้สามารถเชื่อมโยงแก้ปัญหาท้องถิ่นได้และนำไปปฏิบัติได้จริง

มาตรฐานด้านปัจจัยมี 9 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ ซึ่งเป็นมาตรฐานที่กล่าวไว้ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก คือ มาตรฐานที่ 20, 22, 24 และ 25 จึงกล่าวเฉพาะมาตรฐานที่ประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 2 เพิ่มเติม ดังนี้

มาตรฐานด้านปัจจัย

มาตรฐานที่ 19 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี

ตัวบ่งชี้

1. ผู้บริหารอุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
2. ผู้บริหารมีความเมตตา กรุณา มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม ซื่อสัตย์
3. ผู้บริหารมีการทรงคนที่ดี ไม่มีหน้ะดินส้นพันตัว ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข สิ่งเสพติด

มาตรฐานที่ 21 ครูมีวิญญานความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม

ตัวบ่งชี้

1. ครูมีความเอื้ออาทร เข้าใจและเอาใจใส่ผู้เรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียมกัน
2. ครูมีมนุษยสัมพันธ์ ควบคุมอารมณ์ได้ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
3. ครูมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อุทิศตนในการพัฒนาผู้เรียน
4. ครูวางคนเหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติ บุคลิกภาพ
5. ครูมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู

มาตรฐานที่ 23 ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ ทักษะและสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้

1. ครูมีนิสัยรักการแสวงหาความรู้และข่าวสารข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน

2. ครูมีความสามารถศึกษา วิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

3. ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา แก้ไขสถานการณ์ได้

มาตรฐานที่ 26 สถานศึกษามีอาคาร สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์

ตัวบ่งชี้

1. มีอาคาร สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 27 ชุมชน/ผู้ปกครองมีศักยภาพในการสนับสนุนการจัดและพัฒนาศึกษา

ตัวบ่งชี้

2. ผู้ปกครองมีความรัก ความเข้าใจ เอาใจใส่ในการอบรมสั่งสอนบุตรหลานและเป็นแบบอย่าง

ที่คิด

3. ชุมชน/ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษา และมีความรู้สึกรักเป็นเจ้าของสถานศึกษา

จะเห็นได้ว่าผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายด้วยกระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการสอน เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โรงเรียน ผู้เรียน ผู้สอน ชุมชน ทฤษฎีการเรียนรู้ และพัฒนาการของผู้เรียน และการกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญามีความสุข มีความเป็นไทยมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดีและปลอดจากสิ่งเสพติด โดยการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรจากสาระการเรียนรู้ 8 สาระ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ การจัดเวลาเรียน ตลอดจนการกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ มีการบริหารจัดการและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบุคลากรมีการพัฒนาตลอดเวลา รวมทั้งมีการสรรหางบประมาณ

2.8 การติดตามการประเมินผลการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในกรณีที่ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาใดที่ไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ต้องจัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากสถานศึกษามีได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังกล่าว ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือคณะกรรมการ

การอุดมศึกษาแล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินให้มีการปรับปรุงแก้ไขต่อไป ตามมาตรา 51 (กฤษฎา
แนวโสภา. 2542 : 38)

การประเมินคุณภาพการศึกษานั้น ถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญของการประกันคุณภาพ
การศึกษาการประเมินคุณภาพภายในเป็นการประเมินเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่ง
เป็นระบบการควบคุมคุณภาพการศึกษา ระบบการตรวจสอบและแทรกแซงคุณภาพ และระบบ
การประเมินคุณภาพการศึกษา ทั้งการบริหารจัดการ การพัฒนาระบบงานของสถานศึกษา ตลอดจน
การสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในสถานศึกษาและชุมชน ต้องอาศัยการคิดเชิงบูรณาการศาสตร์
หลายด้าน ที่มีลักษณะเฉพาะไปตามบริบทการพัฒนาที่สังคมเป็นอยู่และเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่
การประกันคุณภาพนับว่าเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งซึ่งได้มาจากการเรียนรู้ร่วมกัน โดยอาศัยกระบวนการ
วิจัยและพัฒนา ผลคือองค์ความรู้ และบุคลากรที่มีความสามารถเพื่อให้การประกันคุณภาพ มิใช่เพียง
เพื่อผ่านการประเมิน แต่เป็นการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐานที่สังคมไทยคาดหวัง โดยเฉพาะ
กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และ
มีความสุขตามความมุ่งหมายของการปฏิรูปศึกษา การประเมินภายในและการประเมินภายนอก
มีความสัมพันธ์กัน คือ 1. ใช้มาตรฐาน ตัวบ่งชี้เดียวกัน 2. ใช้วิธีการเดียวกัน คือ ทั้งวิธีการ
เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยจะเน้นวิธีการเชิงคุณภาพ 3. การประเมินภายในไม่ได้ทำเพื่อรองรับ
การประเมินภายนอก แต่จะสะท้อนกระบวนการทำงานภายในสถานศึกษา และใช้การประเมิน
ภายนอกรับรองการทำงาน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศ

วิชัย ตรีเล็ก (2542 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการ
ประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบ ISO 9000 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษานี้
มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้
ระบบบริหาร ISO 9000 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ ISO 9000 ด้านสภาพปัจจุบันใน
โรงเรียน ด้านความพร้อมและความเป็นไปได้ในการนำระบบบริหาร ISO 9000 มาใช้ในโรงเรียน
เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบ
บริหาร ISO 9000 จำแนกตามตำแหน่งทางราชการ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา และอายุการ
รับราชการเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการนำระบบบริหาร ISO 9000
มาใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

ผลการศึกษาค้นคว้า ทั้งผู้บริหารและครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบบริหาร ISO 9000 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบันในโรงเรียนความพร้อมและความเป็นไปได้ในการนำระบบบริหาร ISO 9000 มาใช้ในโรงเรียนนั้น ผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการประกันคุณภาพ โดยใช้ระบบบริหาร ISO 9000 พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามตำแหน่งทางราชการ อายุ และวุฒิการศึกษา แต่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศและอายุราชการ ผู้บริหารและครูได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยมีผู้เสนอความคิดเห็นมากที่สุดว่า การประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบ ISO 9000 มีผลดี คือ ทำให้โรงเรียนพัฒนาระบบปฏิบัติงาน จัดการศึกษาอย่างมีระบบ มีขั้นตอน มีกฎเกณฑ์ มีความต่อเนื่องและมีคุณภาพ ส่วนผลเสีย คือ ทำให้การเรียนการสอนด้อยคุณภาพเพราะนำเวลาไปมุ่งมั่นกับระบบบริหาร ISO 9000 อีกทั้งสิ้นเปลืองงบประมาณ บุคลากร ทรัพยากร และเวลา ปัญหาอุปสรรค คือ ขาดแคลนบุคลากรในการดำเนินงาน บุคลากรไม่มีเวลา บุคลากรไม่เห็นความสำคัญและไม่ให้ความร่วมมือ ข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดการอบรมความรู้เกี่ยวกับระบบบริหาร ISO 9000 แก่บุคลากรในโรงเรียน

สุพัฒน์ พรหมวัง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพ และ ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาของครูที่มีสถานภาพตำแหน่ง และปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า 1. ครูโดยส่วนรวมและจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และขนาดโรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยส่วนรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน อยู่ในระดับมาก 2. ครูโดยส่วนรวมและจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และขนาดโรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยส่วนรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 3. ครูที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน และครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีสภาพการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน และไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพ ตำแหน่ง กับขนาดโรงเรียน ต่อสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา 4. ครูที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกันมีปัญหาการดำเนินงาน โดยส่วนรวมและรายด้าน 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาการดำเนินงานด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาในการพัฒนาเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐาน มากกว่าครูวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงานเป็นรายด้าน

3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาการดำเนินงานโดยส่วนรวม และรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา ในการกำหนดมาตรฐานโรงเรียน และในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน มากกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก และครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหาการดำเนินงานมากกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ในด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาในการกำหนดมาตรฐานโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดของโรงเรียนต่อปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

สุวรรณ วิจารณ์ (2542 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนศูนย์ปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ปัญหาพิเศษ รม.ม. มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา และศึกษาปัจจัยหลักพื้นฐาน ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการศึกษาในด้านความรู้ความเข้าใจพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับความรู้ความเข้าใจที่มากกว่าครูฝ่ายปฏิบัติการสอน ครูฝ่ายปฏิบัติการสอน มีความรู้ความเข้าใจอยู่ที่ระดับ “พอเข้าใจ” เป็นส่วนใหญ่ และมีอัตราส่วนความรู้ความเข้าใจยังมีน้อยมาก และบุคลากรในกลุ่มที่มีอายุมาก มีประสบการณ์ที่ยาวนาน จะมีระดับความรู้ความเข้าใจที่ดีกว่าบุคลากรที่อยู่ในกลุ่มอายุน้อยระดับความรู้ความเข้าใจของบุคลากรฝ่ายปฏิบัติการถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การปฏิบัติของการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานของการประกันคุณภาพการศึกษาได้ ส่วนในด้านปัจจัยหลักพื้นฐานที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาที่สำคัญที่สุด คือ ครูฝ่ายปฏิบัติการสอน จะเป็นผู้มีบทบาทโดยตรงกับนักเรียน ปัญหาและอุปสรรคสำคัญ คือ ครูฝ่ายปฏิบัติการสอนไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนจากเดิม มิได้กระทำเพื่อให้เด็กมีกระบวนการคิด การแก้ปัญหา และหาองค์ความรู้อย่างแท้จริง กระบวนการกำกับ ติดตาม การนิเทศและประเมินผลจากองค์กรภายนอก เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลให้ครูฝ่ายปฏิบัติการสอน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอน และพัฒนาตนเองเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ให้เข้าสู่เกณฑ์มาตรฐาน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาดำเนินต่อไป

ชัย ปองแสงชัย (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ปัญหา และความต้องการช่วยเหลือสนับสนุนของโรงเรียน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา

ของโรงเรียนด้านหลักสูตร มีการจัดกระทำสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน จัดปัจจัยที่เอื้อต่อหลักสูตรแกนกลาง และการจัดการเรียนการสอน แต่การดำเนินการยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำสาระของหลักสูตรท้องถิ่น ครูเห็นว่าต้องใช้เวลามากในการดำเนินการ การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ด้านกระบวนการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อให้เกิดการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง แต่การดำเนินการยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการสอนที่เน้นกระบวนการที่หลากหลาย ขาดเทคนิคการสอนที่จะให้เด็กได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนขาดความพร้อม ความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ด้านวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครู และจรรยาบรรณวิชาชีพครูของสสวท. เนื่องจากครูบางส่วนยังขาดจิตสำนึกและจิตวิญญาณของความเป็นครูไม่กระตือรือร้นในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง รวมทั้งขาดแรงจูงใจในการทำงาน การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ด้านการบริหารและการจัดการมีการตั้งคณะกรรมการโรงเรียนเพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและจัดการศึกษา โดยมีการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน แต่ยังขาดการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียน และระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อส่งเสริมการบริหารงานของโรงเรียน

เพ็ญศรี คชศิลา (2543 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การนำเสนอผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงคุณภาพโรงเรียน ตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้นำผลการประเมินมาใช้ทุกประเด็นโดยเฉพาะมาตรฐานที่ไม่ผ่านการประเมิน ด้านปัจจัย คือ ครูมีลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านกระบวนการคือ โรงเรียนจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักการและความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปัญหาที่พบคือการขาดงบประมาณ ครูมีชั่วโมงสอนมาก ครูไม่เห็นความสำคัญของการเป็นสมาชิกชมรมวิชาชีพครู ขาดการยอมรับซึ่งกันและกัน ขาดการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ขาดการวิจัยและนำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้

บุพล สมปาง (2543 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนพรตพิทยพยัต กรมสามัญศึกษากรุงเทพฯ

มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะทราบว่า ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษามากน้อยแค่ไหน ซึ่งเป็นผลต่อความสำเร็จค่อนโยบายของรัฐ ซึ่งกรมสามัญศึกษาเป็นผู้กำหนดระบบประกันคุณภาพให้แต่ละโรงเรียนเป็นผู้นำไปปฏิบัติ ซึ่งผู้ศึกษาได้ศึกษาเฉพาะกรณีของครู-อาจารย์โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรมสามัญศึกษากรุงเทพฯ ผลการศึกษาได้พบว่า จำนวนครูเมื่อเทียบกับจำนวนห้องเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่ ก.ค. กำหนดแหล่งความรู้เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา ครูส่วนใหญ่ทราบจากเอกสารและการอบรมสัมมนา การดำเนินการปฏิบัติการเรียนรู้ให้เข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานสามารถใช้ได้กับโรงเรียนทุกขนาด และการประกันคุณภาพการศึกษาจะประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการสอนของครู

สยาม สุ่มงาม (2541 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง กระบวนการดำเนินงาน ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี พบว่า ปัญหาคือการนำความรู้ไปถ่ายทอดของศึกษานิเทศก์ให้กับผู้บริหารไม่ชัดเจน พบว่า การนิเทศ กำกับ ติดตาม ถ่ายทอดยังไม่เป็นระบบและขาดด้านงบประมาณ ครูมีชั่วโมงสอนมากและครูส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของการเป็นสมาชิกชมรมต่าง ๆ

สดีติ ยังคง (2544 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนที่มีต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนที่มีต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน คือ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล เรื่องที่เห็นด้วยเป็นอันดับ 1 ในแต่ละด้าน คือโรงเรียนควรจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก กำหนดแผนกำกับ ติดตามและประเมินผลไว้อย่างชัดเจน และเรื่องที่เห็นด้วยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด จำนวน 7 ด้าน คือ การศึกษาและการเตรียมการ การพัฒนาระบบสารสนเทศ การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การจัดทำธรรมเนียมโรงเรียน การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การจัดวางตัวบุคลากร และการพัฒนาบุคลากร การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และยังพบว่าปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาในระบบประกันคุณภาพพบว่า มีปัญหาในระดับปานกลางทุกแนวทาง เรื่องที่เป็นปัญหาสูงสุดในแต่ละด้าน จำนวนครู และบุคลากรอื่นไม่เพียงพอ ความรู้ความเข้าใจในการจัดเก็บข้อมูลและความเข้าใจเรื่องเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา บุคลากรยังไม่มีความรู้เรื่องดังกล่าว

สุนทรี สากลาวรี (2544 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษพบว่า ด้านสภาพการดำเนินงาน พบว่า การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนใช้วิธีการประชุมครูก่อนลงมือปฏิบัติงานมากที่สุด การจัดทำธรรมเนียมโรงเรียน โรงเรียนมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับ

ประวัติโรงเรียนมากที่สุด การจัดทำแผนด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมากที่สุด และที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนของผู้ปกครองและชุมชน ด้านปัญหาในการดำเนินการ พบว่า ปัญหาการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ได้แก่ ปัญหาเรื่องบุคลากรขาดการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอมากที่สุด ปัญหาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียน คือ โรงเรียนขาดข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนมากที่สุด และปัญหาการวางแผนการบริหารการศึกษาในโรงเรียนด้านวิชาการมีปัญหามากที่สุด

สุริยา มะโยธี (2544 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย จากองค์ประกอบหลักการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา 3 ส่วน คือ ส่วนการควบคุมคุณภาพการศึกษา ส่วนการตรวจสอบทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และส่วนการประเมินและรับรองคุณภาพ ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า บุคลากรโดยรวมและจำแนกตามสภาพ คือ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และสหวิทยาเขต เห็นว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวม และในแต่ละส่วนอยู่ในระดับปานกลาง บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสหวิทยาเขตต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพ โดยรวมและส่วนการตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาไม่ต่างกัน การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวก ขาดสื่อและเทคโนโลยี บุคลากรไม่ได้ศึกษาดูงานการประกันคุณภาพการศึกษา ขาดการติดตามงานที่เป็นระบบและไม่ต่อเนื่อง ขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน ขาดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน ขาดการจัดนิทรรศการแสดงผลงาน และไม่มีการสรุปและจัดรายงานผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เอเชอร์ (วารสาร ทูรินโซสง. 2545 : 139 ; อ้างอิงจาก Acher. 1996 : 192-197) ได้วิจัยเกี่ยวกับบริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางให้โรงเรียนสามารถนำไปเปลี่ยนแปลงการพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้ดีขึ้น ผลการวิจัย พบว่า ระบบคุณภาพการศึกษา (The Education Quality System : EQS) ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ รูปแบบของระบบประกันคุณภาพและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบประกันคุณภาพจะต้องปรับเปลี่ยนลักษณะสังคม 3 ประการคือ ความรอบรู้ การปรับเปลี่ยนและการปฏิรูปจึงจะทำให้องค์กรมีการพัฒนาทั้งในด้านเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การใช้ผลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของ EQS แสดงให้เห็นว่าระบบคุณภาพการศึกษา มีความสมบูรณ์ ชัดเจนสอดคล้องและเป็นแนวทางสำคัญต่อองค์กรและการเปลี่ยนแปลงของนักวิชาการ ได้กรอบแนวคิดของการเปลี่ยนแปลงระบบงาน

กอร์โรว์ (Gorow. 1996 : 41) ได้ทำการวิจัยการลงความเห็นของครูในโรงเรียน ประถมศึกษา เรื่อง บรรยากาศของโรงเรียน และความพึงพอใจในหน้าที่การงานที่มีผลต่อการปฏิบัติงานที่ได้ผลสูงและต่ำของโรงเรียน ผู้วิจัยพยายามสังเกตถึงความแตกต่างในเรื่อง การตัดสินใจเกี่ยวกับบรรยากาศของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จสูงและต่ำในช่วง 3 ปี โดยศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษา 14 โรง นั้นครูมีความพอใจในระดับหน้าที่การงาน และบรรยากาศในโรงเรียนมากกว่า อย่างไรก็ตามก็คิ่่น่าจะมีการศึกษาต่อไปเพื่อให้เห็นข้อสรุปที่จะนำมาสนับสนุนผล การศึกษาข้างต้น

เซพพาร์ด (Sheppard. 1996 : Abstract) ได้สังเคราะห์ผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมความ เป็นผู้นำด้านพฤติกรรมความเป็นผู้นำด้านการเรียนการสอนของครูใหญ่ พบว่า สัมพันธ์กับผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมผู้นำด้านการเรียนการสอนของครูใหญ่ ได้แก่ การที่ ครูใหญ่ปรากฏตัวตามที่ต่าง ๆ ของโรงเรียน สนใจในการพัฒนาวิชาชีพและในการนำนวัตกรรม ทางการศึกษามาใช้

บอร์คฟุต (รุ่งนภา ไชกิจวิทยุ. 2543 : 65 ; อ้างอิงจาก Boardfoot. 1994. **Approaches to Quality Assurance and Control in Other Countries.**) ศึกษาการตรวจสอบการประกัน คุณภาพการศึกษา และการควบคุมคุณภาพในเยอรมัน สวีเดน ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์และออสเตรเลีย เปรียบเทียบกันให้เห็นถึงวิธีการปฏิบัติที่สำคัญนานาประการ และปัจจัยทางสังคมที่ทำให้เกิดความ ผันแปร ในเยอรมันได้พิจารณาความผันแปรจากจังหวัดหนึ่งกับอีกจังหวัดหนึ่ง และการตรวจสอบ การประกันและควบคุมคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งในหน้าที่ความรับผิดชอบของครูซึ่งใหญ่มากและ ถือเป็นข้อปฏิบัติตามกฎหมายในสวีเดนให้ความสำคัญในการประกันคุณภาพ โดยการพัฒนาให้ครู มีความชำนาญ โดยมีการตรวจประเมิน หลังจากนั้นให้ยึดถือเป็นข้อปฏิบัติต่อไปในฝรั่งเศสใช้การ ตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอกเป็นหลัก กรอบงานใหม่ในการประกันคุณภาพถูกนำมาใช้แทนที่ ระบบการตรวจสอบเดิม โดยผ่านการตรวจประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาของออสเตรเลีย ทุกแห่งมีระบบเป็นของตนเอง และรูปแบบการควบคุมและการประกันคุณภาพมุ่งไปที่โรงเรียน มัธยมศึกษาและการศึกษาในระดับที่สูงกว่า

เดวิส (Davis. 1995) ศึกษาวิจัยเรื่อง A Case Study on Self-Study Analysis for School District Problem-Solving on Parent Involvement Issues ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และ ผู้ปกครองเป็นหัวข้อเรื่องหลักสูตร การสื่อสาร การตัดสินใจ การให้ข้อมูลของสมาคมผู้ปกครอง ผลกระทบของเมือง โรงเรียนและคณะกรรมการการศึกษา นโยบายของสมาคมผู้ปกครองในเรื่อง การศึกษาและการเข้าไปเกี่ยวข้องกับศึกษาของผู้ปกครอง ยุทธวิธีที่ควรนำไปใช้หรือแก้ปัญหา คือพัฒนานโยบายที่เขียนไว้เกี่ยวกับการเกี่ยวข้องของผู้ปกครอง การใช้ทรัพยากรชุมชนมา

เอื้ออำนวยในการประชุมผู้ปกครอง การใช้รูปแบบ “โรงเรียนกับผู้ปกครอง” มาทำให้การติดต่อกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองให้มากขึ้น

แอคที (Agthe. 1980 : Abstract) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทและหน้าที่ของครูใหญ่และครูในงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่ยอมรับว่างานปรับปรุงการเรียนการสอนต้องทำเป็นคณะโดยให้ทุกคนมีความรับผิดชอบร่วมกัน ครูใหญ่ให้ความสำคัญกับการนิเทศน้อย ครูใหญ่และครูมีความเห็นว่า โครงการสอนของอำเภอมีอิทธิพลต่อการใช้หลักสูตรในโรงเรียนนวัตกรรมและเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการใช้หลักสูตร

จากการศึกษาทฤษฎี หลักการ งานวิจัย บทความทางวิชาการ งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นสิ่งที่ทางสถานศึกษาต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ กระบวนการบริหารตามวงจร PDCA เป็นวงจรคุณภาพ ที่มีการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผล การปรับปรุงงาน บุคลากรงบประมาณ การจัดการ และสภาพการจัดการศึกษา ฯลฯ ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งมีภาระงานทั้งของหน่วยงานตนเองและหน่วยงานอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและการประสานการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานของสถานศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา จะทำให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นแนวทางในการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองและเห็นความสำคัญของการประเมินภายนอกว่าเป็นกระบวนการให้คำแนะนำ ให้ความรู้เพื่อหาข้อบกพร่องและเป็นทิศทางให้สถานศึกษามีการปรับปรุง พัฒนาสถานศึกษาให้นักเรียนมีคุณภาพซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ต้องการให้สถานศึกษามีมาตรฐานการศึกษาที่ทัดเทียมหรือใกล้เคียงกันทั้งยังเป็นการควบคุมคุณภาพและการตรวจสอบคุณภาพ การพัฒนาบุคลากรให้เป็นครูมืออาชีพ ผู้บริหารมืออาชีพเพื่อให้มีความรู้ ความสามารถในการงานที่ปฏิบัติอยู่และส่งผลโดยตรงไปยังนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบให้เป็นคนที่มีคุณภาพเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรู้ เก่ง ดีและมีความสุข มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามมาตรฐานต่อไปในอนาคต